

'I HE VAHA'A 'O: Rex

Talatalaaki

MO: Teau 'i Mo'unga Faletau

Faka'iloa

ATTORNEY GENERAL'S OFFICE	
INITIALS: <i>Jh</i>	DATE: <i>24/05/24</i>
☒ File	☒ Website
☒ Database	☐ Social Media
☒ Email internal	☐

TU'UTU'UNI

Ko e hopo ni 'oku faka'ilo ai 'a e faka'iloa ki he'ene kaunga ngaue mo 'Ofisi 'Ake ki hono fe'ave'aki 'o e faito'o ta'efakalao Kalasi A pea na'e tu'utu'uni ai ke tauhi 'a e faka'iloa pea fakahu mai ai 'e he fakafofonga ma'ae faka'iloa 'ene kole ke malu'i ki tu'a 'a e faka'iloa pea fakahu mai ai 'e he talatalaaki 'a 'ene fakafepaki ki he kole malu'i 'a e fakafofonga ma'ae faka'iloa, fakataha mo e fuakava poupu 'a Satini Sipiliano Tu'amelie Fifita 'a ia na'e fakafuakava'i 'i he 'aho 1 'o Me 2024.

Ko e kole bail 'a e fakafofonga ma'a e faka'iloa 'oku makatu'unga ia 'i he kupu 3 'o e Lao malu'i 'a ia 'oku pehe:

Ngofua ke Malu'i

(1) Fakatatau ki he ngaahi tu'utu'uni 'o e Lao ni, ko e taha kotoa pe —

(i) 'oku faka'ilo ki he pe faka'ilo 'i ha hia;

kuopau ke faka'atā malu'i ia kae'oua kuo a'u ki he 'aho kuo tu'utu'uni ke toe ha'u ai ke tauhi fakalao.

Ko e fakafepaki 'a e talatalaaki 'oku makatu'unga ia 'i he ngaahi 'uhinga 'e 4 na'a ne fokotu'u mai 'i he'ene tohi 'o e 'aho 1 'o Me 2024.

'I he kupu 4 'o e Lao ki he malu'i 'a ia 'oku pehe:

4 Ikai tali ke malu'i

(1) Ko ha taha 'oku puke pe faka'ilo 'i ha hia 'oku ala tautea nofo pōpula 'e tali ke malu'i tukukehe 'o ka fiemalie 'a e Fakamaau'anga pe ha 'ofisa polisi (koe'uhi ko ha taha kuo puke) —

(i) 'oku 'i ai ha ngaahi 'uhinga fe'unga 'e fai ki ai ha tui, 'o kapau 'e faka'atā malu'i (pe fakatatau ki he ngaahi tu'unga pe 'ikai)

(c) 'e kaunoa 'i he kau fakamo'oni pe fakafaingata'a'ia'i 'a e fakamaau totonu, pe 'oku fekau'aki tonu mo ia pe ha taha kehe;

(2) 'I hono fakahoko 'o e ngaahi tu'utu'uni 'oku fiema'u 'e he kupu si'i (1), kuopau ke tokanga 'a e Fakamaau'anga pe 'ofisa polisi ki he ngaahi me'a kotoa 'oku 'i ai 'ene kau totonu ki ai, 'o tautautefito ki he

(a) natula pe mamafa 'o e hia (mo e founa 'e ala ngaue'aki ki he faka'iloa koe'uhi ko ia);

(b) ko e falala'anga 'o e fakamo'oni na'a ne fai 'a e hia.

Na'e kole 'a e fakafofonga ma'ae faka'iloa ke fai ha hearing he 'oku ne fiema'u ke cross examining 'a Satini Sipiliano Tu'amelie Fifita fekau'aki mo 'ene pehe na'e approach 'e he faka'iloa ke totongi ange 'a e T\$50,000.00 kia Tu'amelie Fifita kae fakangata 'a e fakatotolo, he 'oku faka'ikai'i malohi 'e he faka'iloa 'a e fakamatala ko ia.

'I hono cross examining ko ia 'o Fifita fekau'aki mo e palakalafi 5(v) 'a ia 'oku pehe, On 9 April 2024 the defendant outside the watch house proposed to me if I can assist him to get rid of his investigation file to avoid prosecution and he will give me T\$50,000.00 in exchange, a proposal I quickly dismissed, and we are still considering to charge him with offering to make bribe, Na'e fokotu'u kia Fifita 'oku ta'emo'oni? Na'e tali ki ai 'a Fifita 'oku mo'oni.

Na'e 'eke ki he fakamo'oni ko ia na'e 'alu ki he faka'iloa, pea tali ki ai 'a e fakamo'oni 'io, na'e 'alu ia he fatongia kehe pea na'e kamo mai 'a e faka'iloa pea ne alu atu leva ki ai oma talanoa i loto, pea fakahoko ange 'e he faka'iloa 'oku tokolahi a loto, ka 'oku loto kema talanoa ha feitu'u kehe ko 'ene 'uhinga ko kinaua pe. Na'e makatu'unga ai 'ena 'alu ki tu'a, pea na ha'u ai ki he tepile 'i tu'a 'oku angamaheni pe ia ke fai ai 'a e ifi moe potalanoa, pea na'a na 'alu ki ai ko

kinaua pe. Na'a na kamata talanoa he me'akehekehe pe kau ai 'ene 'eke ange pe na'e fuoloa 'ene nofo 'i he hotele, pea talaange 'e he faka'iloa, na'e ki'i fuoloa mai ene nofo hotel, pea ne talaange 'oku ne pehe 'e ia 'oku nofo 'i Kolonga, pea fakahoko ange 'e he faka'iloa pe oku 'i ai ha me'a 'e tokoni mai ki he ngaue, pea ne talaange, 'io, pe 'e lava ke tokoni mai 'o talaange 'a e kakai na'e fakataumua ki ai 'a e faito'o konatapu ko 'eni, pe ko ha ngaahi fakamatala fekauaki moe kakai ko ia, pea talaange 'e he faka'iloa 'oku ne pehe 'e ia 'e tokoni mai ke 'omai ha'ane silini, pea ne 'eke ange pe ko e silini ha? Pea talaange 'e he faka'iloa, tene lava 'o 'oange 'a e pa'anga 'e 5 mano ka ne kaniseli 'a e faile ke oua toe au 'o hopo. Pea ne talaange ki ai 'oku ikai ke fiemau paanga ia, 'e laka ange kiate ia kene nofo masiva kae tauataina 'ene fakakaukau. pea talaange 'e he faka'iloa 'e lava kene tokoni ange he tafaaki fakasilini, pea ne fakahoko ange 'oku fiemalie pe ia 'i he'ene ki'i vahe, pea na kakata ai pea hoko atu 'ena talanoa 'anaua kau ai 'ene mention ange kiai 'a e case 'a Polotu Aho na'e pulia 'a e faile ia, 'o au mai ki he aho ni 'o ikai toe ma'u pea talaange 'e he faka'iloa Teau Faletau, 'io na'e fanogo ai, na'e talaange 'e Pulotu 'o fakaosi ai pe 'ena talanoa. he na'e mahino 'oku ou alu atu au ia ke hokohoko atu e ngaue kae nofo mai 'a e faka'iloa ia he tafaaki fakapaanga. Pea fakahu leva ki loto,

Na'a ne pehe na'e hili 'ene fuakava pea ko e 'aho Sapate na'e 'alu ange ai 'a e hoa 'o e faka'iloa 'o 'a'ahi mai ki ai, pea ko 'ene hu mai 'a e faka'iloa 'o pehe mai ki ai. 'oku ou pehe 'e au 'e ikai ke to e a'u 'a e me'a na'a ta talanoa ki ai, Ko 'ene mahino ki ai kuo a'u 'ene fuakava ki he faka'iloa 'a ia 'oku ha ai 'ene talaofa mai 'a e paanga 'e nimamano kiate ia ka ne to'o ene faile.

Na'e pehe 'e Fifita 'i he'ene hu mai ki fale hopo ni na'a na lulululu mo e faka'iloa pea talaange 'e he faka'iloa, "tangata ko 'etau loloa ni ko ho toe fakamatala 'a e me'a ko 'eni, pehe 'e au oku ta off record he mea koeni. Ko e faka'uhinga 'a Fifita ki he off record ke 'oua tene toe fakamatala ha me'a na'a na 'osi talanoa kiai pea na hu mai ai pe ki loto ni.

Na'e pehe 'e Fifita ko 'ene fuofua 'alu pe 'eni ki he faka'iloa, ka na'e 'ikai ke taumu'a ia ke 'alu ki ai, na'e taumu'a ia ke 'alu 'o to'o 'a e finger print 'o e tokotaha kehe ia, ka ko e kamo ange 'a e faka'iloa 'o 'alu atu ai ki ai. Pea 'i he'ena talanoa 'i tu'a na'a ne talaange ki he faka'iloa 'oku ne fiema'u 'a e drugs.

Na'e pehe 'e Fifita na'a ne talaange ki he faka'iloa ko 'ena talanoa ko 'ena talanoa fakatokoua pe ia 'anaua, ka oku ikai fai ia 'i hono tu'unga koe polisi. Pea na'e 'ikai 'aupito kene talaange ki he faka'iloa ke 'oua tene talanoa 'ena talanoa ki he'ene loa.

Na'e 'eke kia Fifita pe na'a ne fakaha ki ha taha kehe na'e offer atu 'e he faka'iloa ha paanga talu mei he 'aho 9 'o 'Epeleli? Na'e tali ki ai 'a Fifita, 'io, ko e toko ua, ko e Pule 'o e va'a drugs ko Malolo Vi pea mo Semisi Lutui. Pea na'a ne fakaha pe kia Malolo Vi 'i he 'aho pe ko ia, ko Semisi, 'oku ikai kene fakapapai 'a e aho ka 'oku ne tui ko e uike pe koia .

Na'e mahino ko e talanoa ko 'eni na'e fai 'i he 'aho 9 'o 'Epeleli 2024 pea na'e 'eke kia Fifita pe ko e ha na'e 'ikai tene ui ai ha taha ke ha'u 'o fanongo ki he'ena talanoa? na'e tali ki ai 'a Fifita 'o ne pehe, na'a ne faka'apa'apai 'a e kole 'a e faka'iloa kena talanoa ha feitu'u 'oku 'ikai ke 'i ai ha taha.

Na'e fokotu'u atu 'e he fakafongga ma'ae faka'iloa kia Fifita na'e ikai pe ke iai ha offer atu ia 'a e faka'iloa ha paanga e nimamano kae tamatei e fakatotolo? Na'e tali ki ai 'a Fifita 'o ne pehe, 'oku 'ikai ke moni ia.

'Oku mahino mei he fetohi'aki 'a e fakafongga ma'ae faka'iloa mo e DPP 'oku fekau'aki ia mo e palakalafi 5(v) 'o e fuakava 'a Fifita, ka 'oku faka'ikai'i malohi 'e he faka'iloa, pea 'ikai foki ha'ane to e lave ki he toenga 'o e ngaahi palakalafi kehe 'o e fuakava 'a Satini Sipiliano Tu'amelie Fifita.

'I he palakalafi 5(ii) 'o e fuakava 'a Fifita:

- i) Ko e hia matu'aki mamafa 'eni, fakatatau ki he tohi fekau kuo no ma'ae faka'iloa 'oku tukuaki'i ki he'ene fokotu'utu'u mo 'Ofisi 'Ake ke 'ave 'a e methamphetamine kalami 'e 5846 ki ha ni'ihiki kehe pea 'oku tui 'a e fakamaau'anga ko e hia matu'aki mamafa 'eni.

'I he palakalafi 5(iii) 'o e fuakava 'a Fifita:

- i) 'Oku ma'u 'e he takatalaaki 'a e ngaahi fakamatala meia 'Ofisi Ake fekau'aki mo e tukuaki'i ko 'eni. Pea 'oku ha kotoa 'i he palakalafi 5(iii) (a) – (g)
- ii) 'I he palakalafi 5(iii)(b) na'a ne offer ai 'a e T\$10,000.00 ke 'ave drug ki Nu'usila.
- iii) 'I he palakalafi 5(iii)© 'oku mahino mai ai 'oku 'i ai 'a e kakai 'oku ne ngaue'aki. Pea 'oku fakamo'oni'i ia 'i he palakalafi 5(iii)(d) hono 'oange 'e he tokotaha 'o e kau pasese 'a e faka'iloa 'a e tangai 'oku 'i loto ai 'a e methamphetamine 'oku over he kilo 'e 5

- iv) 'I he palakalafi 5(iv)(b) ko e tali totongi ia 'o e legal fees 'a e tokotaha ko Jim Tupou 'a ia na'e ma'u ki ai 'a e methamphetamine ova he kilo 'e 12.

'I he palakalafi 5(v) na'e fakapapau'i ai 'e Fifita na'e offer ange 'e he faka'iloa ha paanga e nimamano kae tamatei e fakailo. Pea na'a ne fakaha pe ki he Pule 'o e va'a Drug ko Malolo Vi he 'aho pe ko ia, pea mo Semisi Lutui, ka 'oku 'ikai kene manatu'i 'a e 'aho, ka ko e uike pe ko ia.

'I he vakai 'a e fakamaau'anga ka malu'i ki tu'a 'a e faka'iloa, 'e malava ke uesia 'a e kau fakamo'oni, he 'oku mahino 'oku 'i ai 'a e kakai 'oku ne ngaue'aki, pea na'a ne tokoni'i fakapa'anga 'a e legal fees 'a Jim Tupou, pea kuo fakapapau'i mai 'e Fifita 'i he'ene fakamatala fuakava na'e offer ange 'e he faka'iloa 'a e pa'anga 'e nima mano ke 'oua 'e to e hoko atu 'a e faka'ilo. Pea 'oku tui 'a e fakamaau'anga 'e faingata'a ke faka'eke'eke ha kakai ka tukuange 'o e faka'iloa he 'e malava kene totongi'i pea 'e faingata'a ai ke fakahoko 'a e fakamaau totonu ha kakai

Ko ia 'oku ou tu'utu'uni heni 'oku 'ikai keu tali 'a e kole malu'i ki tu'a 'o e faka'iloa

Na'e fai 'eni 'i he 'aho 24 'o Me 2024

FAKAMAAU

